

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Városaink szépítése.

(L.) Sehol sem aktuálisabb felidézni a múlt század nagy hatású emberének, Ruskinnek, az «örök szép» hirdetőjének szellemét, mint nálunk. Mennyire alkaluazható ma is elitelő véleménye arról a közönyösségről, melyet az emberek hajlandók tanusítani az épületeknek, mindennapi környezetüknek izléses, szép megalkotása iránt. Az a sok tettetés, erőszakos tetszelgés, melyet a legnagyobb izléstelenséggel követnek el az utcásorok házainak külső képén, valósággal ellene tör a finomodott izlés minden értékes következményének, a természetes nyíltságának, a kedély melegségének. Mennyire hiányzik ma egy olyan Ruskin, aki hatással hirdetné tovább a feledésbe merülő eszméket.

Aki a vidéki városokat közelebbről ismeri, bizonyoságot tehet arról, hogy csak a legutolsó években tapasztalhatjuk egyik-másik jelentékenyebb városban az érettebb, kiforrott izlésnek nyomát, szétszórt példáit a városépítés és az annak alkatrészét képező egyes építkezéseknél; de még mindig csak ritka példáit a művészi építkezésnek. Nem is azokról a nagyszabású, rendkívüli és egy vidéki város anyagi viszonyait messze felülmúló városrendezési és újjáalkotással összefüggő munkálatokra célzok, melyek százazreket, sőt milliókat nyelnek el, aminő átalakulások csakis egy fejlett, nagykiterjedésű és forgalmu, jelentékeny városnál lehetségesek és szükségesek, hanem csakis azon művészi követelményekre kívánok utalni, melyek egy kisebb város, sőt község szerényebb keretében is könnyen érvényesülhetnek, sőt kell, hogy helyet találjanak.

Ahhoz, hogy minden város a természetes és folytonos növekedéssel együtt egyszersmind az ästhetikai követelményeket is kielégítve fejlődjék, ehhez első sorban oly városrendezési s szabályozási tervnek kell rendelkezésre állni, mely anélkül, hogy századokra írja elő a fejlődést az építkezésben, helyes programot nyújt a városok közegészségi, forgalmi, közgazdasági és művészi igényeik kielégítésére, amelybe a legközelebbi 25—50 évi fejlődése az építkezésnek minden tekintetben helyesen és czélszerűen beilleszthető legyen. Így vethetünk véget ama ötletszerű, máról holnapra szóló, egyes házhelyekre vonatkozó szabályozásnak, mely mellett a mai megállapodásunkhoz a másnap szükséges szomszédos telek czélszerű hozzáillesztése és szabályozása a lehetlenséggel határos.

Az hiszem, minden olvasó a saját városából vagy községéből több erre illő példával illusztrálhatná eme állítást, amelynél jobbat, dicséretleméltóbbat fővárosunktól és annak egyik legutóbbi szabályozási részletéről — értem a közismert Eskütéri-hid környékét, a Kossuth Lajos-utcával — sem lehet mondani, amelyben úgy az előre nem látás, mint a takarékoság parancsoló kényszere s a szükkeblőség megakadályozta, hogy páratlan szépségű fővárosunk egyik legmonumentálisabb és világhírű alkotása, az Eskütéri hid, egész környezetével úgy érvényesülhessen, amint lehetett volna. Amin pedig már többé nem segíthetni. A részletekre nem terjeszkedem ki, mert azok közismeretesek.

Egy város, városrész vagy utca szabályozása távolról sem igényli azt, hogy mindenáron egyenes vonalban rendeztessék. Mert ez épen olyan unalmas, mint egy hosszú utca, melynél az összes épületek emeletsorai, főpárkányai mind egy

magasságuk és egy nagy kaszárnya képét nyújtják. A polingonalaku körutaknak épen az az előnyük, hogy folyton változó képet adnak, mivel mindig az utnak egy-egy újabb szakasza látható, melyen a szem kellemesen pihenhet meg, másrészt közforgalmi szempontból ama előnye is van, hogy miután távolabbi városrészeket köt össze, egyszersmind a főforgalom gyors és akadálytalan lebonyolításának leghatékonyabb eszköze.

Es ha az ästhetikai szempont a beépített városrészeken nem követeli az utak egyenes vonalozását, még kevésbé kell erre törekedni parkok és ligeteknél, melyeknél a természet által nyújtott szépet, kellemest és változatost így mesterségesen unalmassá tennék, sőt meglevő ligetek ily alapon való modernizálása, meglevő, sokszor százados fák pusztításával kapcsolatos s ennek erőszakos keresztülvitele valóságos vandálistusnak nevezhető. A sok tekervényes ut még a legkisebb parkot is mintegy mesterségesen megnagyobbítja, különösen ha az ut két oldalán fák, sűrűbb bokrok vannak, amely optikai csalódásra, — a nagyításra — amugy is a legtöbb városi park nagyon is rászorul.

A művészi szempontnak az egész városrendezési terven teljesen érvényesülnie kell, annak minden részletén, az utcákon, közttereken, középületeken, parkokon, szobrok, hidak, nyilvános kutak, közvilágítási berendezésnél, a város jövő fejlődését, terjeszkedését figyelembe véve, úgy, hogy minden meglepetés ki legyen zárva.

A hatóságoknak különös figyelmébe ajánlható a régi — és a hozzá nem értő laikus szemében oly kopott, régi emlékek, épületek gondos és kegyeletes megőrzése. Mily jól esik az utasnak, ha a sok modern város után végre ujjat, t. i. egy régi várost láthat, például a sok német város közt a hirneves Nürnberget, melyben minden régiséget, emléket oly becsben tartanak, oly kegyelettel őriznek, melyet évenként az éhes szeműek százazrei keresnek fel, hogy az ujjban is a régít utánozzák.

Németország több városában szabályrendelet védi a régi emlékek fenntartását.

Hazánkban több város van, mely természeti szépsége mellett, régi emlékekben kiválóan gazdag és érdekességben bátran felveheti a versenyt sok külföldi várossal, melyeket az idegenek százazrei keresnek fel, mivel azok ismertetéséről, szépségeinek, emlékeinek megismeréséről az ismert piros könyvek útján bőven gondoskodnak.

Ugy tudom, hogy nálunk a Műemlékek Országos Bizottsága tartja számon hazánk műemlékeit, melyeket áldozatok árán is fenn kell tartanunk. Nincs tudomásunk azonban arról, hogy léteznék a szépért, a nemes ósdiért lelkesülő művelt közönség részére egy könnyen megszerezhető oly könyv, melyben az ily műemlékek czélszerűen csoportosítva és illusztrációkkal s magyarázatokkal ellátva összegyűjtve lennének, ami pedig igen egyszerű módja volna az olvasók, az ifjuság hazafias és a szép iránti érzésének nevelésére.

Hogy csak egy példáját említsem annak, hogy hazánk legérdekesebb, gyönyörű fekvésű és emlékekben gazdag városai mennyire ismeretlenek és egyik-másik régi emléket mily könnyedén pusztítanak el, rámutathatok Selmeczbányára, ez ősrégi bányavárosra, mely páratlan szép panorámája mellett emlékekben, — mint a régi Vár, a Leányvár, a Kalvária, a város kapui, bástyái, szobrai stb. — is gazdag, hogy érde-

kességében sok, e miatt látogatott, német várost messze felülmul. Eléggé nem menthető, hogy a város u. n. alsó »Szent-Antal kapu«-ját forgalmi okokból lerombolták.

Mily kegyelettel őrzik ellenben az ily becses régiségeket München, Köln, Prága stb.

Ha már újak alkotására nem telik, tartsuk meg a régiekből azt, amit műbecsben úgy sem érünk utól. Az emlékeket összegyűjteni, az illusztrációkat rövid néhány soros magyarázattal ellátva iskoláink folyosóin, kaszinók, olvasóköriökben kifüggeszteni kellene, hol mindenki könnyű szerrel, játszva megismerné azokat és a történelemben a hazafiság s az ásthetika vésődnék lelkébe.

De csaknem eltértem tárgyamtól, hogy mely módon lehetne a városokat könnyen és olcsó módon szépíteni? Mert tenni kell valamit, hogy minden egyes építmény a művészi igényeknek is teljesen megfeleljen és véget vessünk ama helyzetnek, hogy egész községeket, városokat ahhoz nem értő laikus tervezők, ugyanazon néhány betanult díszítménynek alkalmazása és variálásával, tönkre építsenek. A hivatott hatóságok és közegek két módon folyhatnak be e téren és pedig, az emelendő épületek stb. bemutatott terveinek ásthetikai szempontból való megbirálásával s e mellett buzdítással, serkentéssel.

Tudom, hogy nehézségbe ütközik egy építési szabályzatba belefoglalni azt, hogy egy épület mily mérvű, foku művészi igényeket elégítsen ki és nehéz precíz megállapítani, hogy jogosan még a legegyszerűbb építménytől is mit lehet követelni, de jogos ama igény, hogy a készíthető épületről egy hü terv, kép nyújtandó be, melytől csakis a mű előnyére legyen eltérésnek helye és ha a terv architektónikus szempontból nem jó, úgy a kellő átdolgozás végett visszaadandó.

Másik sokkal hathatósabb eszköz a buzdítás. Külföldi városok, Brüsszel, Páris mintájára járhatnak el kicsinyben, hol évenként a legsikerültebb mű tervezője és építetője kitüntetésben részesül.

Brüsszelben a város egyik legszebb utcájának — a nagyérdemű volt polgármesterükről, Anspachról elnevezett egyik legelőkelőbb utca házáinak minél szebbé tétele végett száz-ezer frankos díjak voltak kitűzve a legszebb épületek; melyet felerészben a háztulajdonosok, felerészben az építők kaptak.

De meg is látszik az eredmény. Ha nálunk kicsinyben hasonlóképen járnánk el, akkor az eljárás és buzdítás nem lesz meddő és az épületeken az egészséges, nemes verseny maradandó nyoma lesz látható.

Az eljárás tehát ez lenne. Minden város, nagyságához és anyagi erejéhez mérten kitűzne néhány díjat, például kettőt, és pedig akként, hogy egy díj jutna a kisebb, olcsóbb épületek tervezője és építetőjének, hol a rendelkezésre álló kis építési összegből nem áll módjában az építésnek azt oly szépen produkálni, amint kedvezőbb viszonyok mellett képes lett volna. A másik díj nagyobb és költségesebb épületekre szólna. Hogy hozzávetőlegesen határvonalat is szabjunk, czélszerű lenne 20—25,000 koronán aluli és felüli költségeket alapul venni. Magától értetődik, hogy a versenyből a városok és községek által emelt pályázat útján beszerzett tervek alapján emelt középületek versenyen kívül állnának.

Ily buzdítás mellett még egy községben emelendő épületek is állandó és nemes versenyben állnának egymással, melylyel egy csapásra véget vetnénk ama szegényes külsejű, gyakori izléstelenség és unalmasságnak.

Ez volna ama eszköz, melyet ha a hatóság és a művelt városi és építető közönség felkarolnak, magáévá tesznek, az építészeti karnak tágabb és ama működési tere nyílnék, melyre hivatott. Hogy az ily felfogás gyökeret verjen a közönségben, ahhoz izlését és a szép iránti szeretetet nevelni, terjeszteni kell.

Bámulatos ama közöny, melylyel még intelligensebb építetők is e szempontból viseltetnek és nyilvánítják ama határozott, megrögzött véleményüket, hogy a lényeg az építménynél a beosztás, hiszen azt bérlik, nem a homlokzatot. De hogy egy művészi alkotásnak szellemi, de sőt anyagi értéke is van, ehez műveltség, szép iránti érzék szükséges.

Végre figyelmébe ajánlható a hatóság és közönségnek ama körülmény, hogy általában nem ezrekről van szó, hanem az építkezési összeg néhány szerény százalékáról, ami egy 10,000 frtos épületnél mintegy 500, egy 50,000 frtosnál mintegy 2,000 forint.

Ha az itt elmondottakat hatóságok és a közönség egyaránt meg fogja érteni, csak akkor fog minden város fejlődésével és növekedéssel karöltve egyszersmind szépülni, érdekes és változatos lenni.

Városok, községek, építetők, áldozatok az ásthetika oltárán!

Debreczen vízvezetéke és csatornázása.

Irta: Dr. Burger Péter.

— Első közlemény. —

Sokat eldicsekszenek ma már kivált hygienikusok, hogy rég tu vagyunk ama koron, midőn: még nem terjedt az egyéni érdek és érdeklődés határain túl az egészségügyi követelmények iránti érzék, sőt nyakig vagyunk a szociális vagy közegészségügyben.

Megvallom, hogy valahányszor ilyen és eféléket különben igen tisztos tudós hygienikusoktól olvastam, nehezen fojthattam el egy-egy kesernyös mosolyt és valahányszor egy-egy kifejezetten egészségügyi közszükségletért kell sikra szállanom, mindig bosszankodva gondolok rá: mért is nincsen hát ama zöld asztal mellől bölcselkedő jó uraknak legalább némileg igazuk.

Mily könnyű terem volna pl. ma is e munkában, ha a mi közönségünk ama tételnek legalább igazságát ismerné el — belátva, hogy senkire sem lehet közömbös felebarátja vagy közelebb-távolabb lakó szomszédja betegsége, még kevésbé valamely betegség elterjedése, befészkelődése nemcsak örök dicső humánus érzésből, de leghitványabb önzésből sem, mert kiszámíthatlanok a végzet utai s nem lehessen tudni, kit? mikor? és honnan? éri utól a baj. Azt is bevallom, hogy midőn mint kezelő orvos, telve ideálizmussal szakom iránt és kivált a hygienia magasztos tételeinek teljesen színes, eleven tudatával az Aldunánál kalandoztam, könnybe lábadtak szemeim a régi rómaiak aquae-duct-jainak és utjainak romjait szemlélve, elmerengvén, mennyire fölöttünk állhatott ama nép tudásban és polgárosodásban, mely ily közművekről gondoskodott még távol eső meghódított tartományjaiban is? Mert tény az, ahol azok tábor (castrum) ütöttek, de még inkább ahol a római polgárok megtelepedve állandó otthont alkottak, első feladatukká tették a talajt, leveztető csatornákkal minden szennyöt meg tisztítani és lehetőleg jó ivó vizet szerezve állandó vízvezetékot alkotni, mely egyben a csatornák öblintésével a talaj állandó tisztántartására is szolgált.

Nem is boszulta meg magát talán semmi sem oly kegyetlenül az emberiségen, mint ama ez okon és alapon is klasszikus kor tradícióitól és vallásérkölcsi törvényeitől való eltávolodása, melyekben ma is bámulatot keltő részletességgel vannak közegészségi, de kivált köztisztasági szabályok előírva és aminek folyamánnyaképpen ők már elsőrangú közügynek minősítették jó, tiszta és egészséges ivóvizet beszerzését és gondos öblintéssel ellátott csatornarendszer kiépítésével a talaj szennyeződé- sének meggátolását.

Talán csak rajongásom a természet erőiert és tiszteletem azok bölcs berendezéseiert mondatja azt velem; de nekem szent meggyőződés, hogy a letűnt századok, kivált a legutóbbinak sok-sok mérhetetlen gyászt és szenvedést, — élet- és vagyompusztulást okozott nagy országokra, sőt világrészekre kiterjedő járványai és vészei, ha nem is kizárólag, de jó részben abban lelik magyarázataikat.

El sem képzeltető, minthogy ama klasszikus kor legujabban feltárt vízműveinek elpusztítása nélkül, hogy hasonló vagy még jobbakkal pótolítottak volna: az élő és mind inkább szaporodó, a polgárisodással mindinkább egyes helyek és vidékeken tömörülő emberiségre csak vészhozó lehetett.

Azonban még a régi rómaiak feltárt aquae-duct-jai sem legrégibb emlékei ám az emberiség ez irányú védekezéseinek, mert jóval előbb az egyiptomiak, asszírok, a babiloniak és görögöknek is voltak hasonló alkotásaik, melyek mindannyian fényes bizonyítékai, miszerint ama kor rendezett viszonyok közt élő népének kiváló gondját képezte táboraik, városok és falvaik jó vízzel való ellátása és a szennyviznek alkalmas csatornahálózattal eltávolítása, ártalmatlanná tétele.

A jó ivóviznek kellő mennyiségben beszerzése és mindenek által olcsón és könnyen hozzáférhetővé tétele mily kiváló fontosságu, mindennél előbbvaló közszükségletet képez, talán fölösleges is magyaráznom; némelyek, kivált a gyengébbek kedvéért mégis értékelnem kell más indokokból is; de már itt előre bocsátom, hogy nálunk Debreczenben saját speciális indokai is vannak ennek, t. i.: a talaj szennyvizeink, nemkülönben minden állati és emberi váladékoknak levezetésére alkalmas csatornahálózat folytonos öblintésével, a por és piszok távoltartásával, köztisztasági és tűzveszély esetére bő vízforrásoknak létesítésével

tüzrendészeti. A víz ugyanis elsősorban is nélkülözhetetlen tápszer, mely testünk igen tetemes részét pótolni és szerves működését fentartani van hivatva. Nemcsak nélkülözhetetlen alkatrészét képezi ez minden más táplálékunknak, hanem azonfelül nélkülözhetetlen kellékét azok elkészítésének is. Nélkülözhetetlen azonfelül testünk, ruházatunk, eszközeink, butoraink, lakhelyeink, utaink és tereink tisztántartására és ha a tisztaság, ami kétségtelen, nélkülözhetetlen feltétele a jó egészségnek, úgy annak egyedüli eszköze, a tiszta víznek fontossága is nyilvánvaló. Már kissé magasabb szempontból indokolja Pettenkoffer tanár a jó víz beszerzésének fontosságát, szükségességét, mondván: „A víz nemcsak legfontosabb és legnélkülözhetlenebb tápszerünk, hanem kiváló nagy részünknek csaknem kizárólagos élvezeti italunk is.

A táp- és élvezetiszor közötti különbség, tudjuk, az, hogy míg a tápszer testünk elfogyasztott fehérnye, zsír, só és víz mennyiségét van hivatva pótolni, addig az élvezeti szer idegrendszerünket, kivált érzéki és emésztési idegeinket, szóval általában az anyagcserét szolgáló szerveink idegeit, ama tápszerek felvételére, feldolgozására, kihasználására, ez által testünket és szellemünket egyaránt hasznos tevékenységre serkenteni és képesíteni van hivatva.

Ily irányban tehát a víznek, mint élvezeti cikkeknek is fontos szerep jut táplálkozásunkban, mert általánosan tudva van, hogy csak ami jól esik válhat egészségünkre és amitől undorodunk, hamar meg is árthat. Miként az undor esetleg hányással kidobhatja szervezetünkben a táplálékot, úgy a jól eső érzés annak emésztését, feldolgozását mozdítja elő.

Táplálkozás élvezeti szerek nélkül olyan, mint az élet örömei nélkül: kiállhatatlan.

A tej kivételével csaknem valamennyi italunk, eltekintve víztartalmuktól, pusztán élvezeti és nem egyszerszintű tápszerek is, tehát a pénzzel, melyet rájuk költünk, csupán az élvezetet fizetjük meg, melyet fogyasztásuk okoz. Sőt kivált a szeszesitaloknál még azonfelül legtöbb esetben testet, lelket ölü mérgekre is pazaroljuk azt. (Lásd szerző művét: „Védekezzünk az iszákosságtól“.) Vannak ugyan szeszes italok között is, melyek némi csekély tápértéket képviselnek, de ez csak annál veszedelmesebbé teszi azokat, némi balga jogcímet szolgáltatva azok tömeges fogyasztására pl. a sörnél. Ebből ugyanis, hogy csak annyi fehérnyét juttassunk szervezetünkbe, amennyi annak a 24 órai szükséglete, 24 litert kell meginnunk, melynek ára 7 korona 50 fillér, míg egy fél kiló husé, mely ama fehérnye mennyiségét bőven tartalmazza, 60 fill. Tekintve, hogy csak bor, sör, pálinka, kávé és teára, mint kizárólag és nem is ártalmatlan élvezeti cikkekre mily nagy összegeket költünk el, dokumentálja, mily nagyra becsüljük az élvezetet, ez még inkább indokoltá teszi, hogy a jó, egészséges üdítő és nem is kizárólagos élvezeti italért, a vizért is áldozunk némi csekélységet.

Mindezekből kétségtelen, városunk is, mint ma már minden város, sőt község is, bölcsen a közönség érdekében cselekszik, ha feladatává teszi költségkimelés nélkül jó, egészséges vizet szerezni lakosságának, nem szeszes italokat.

Mindannyian tudjuk, család és társadalom egyaránt sanyli a szeszes italok mértéktelen élvezetének káros hatásait, mégis mit kell a mindennapi életben szomorúan tapasztalnunk, hogy míg bort Bordeaux-ból, sört Münchenből hozatni nem átalják, addig a jó vize a szomszéd kutjából hordatni is restelljük.

A burgonya téli eltartásáról.

Az ideai aszályos időjárást semmi sem sanylette meg annyira, mint a burgonya.

Ez pedig nagy dolog. Mert a burgonya, mint emberi táplálék mindjárt a buza és rozs után következik; mint állati takarmány is fontos; sőt az ipar sem nélkülözheti, mert a burgonyából csinálják a szeszt, keményítőt és a krumplicukrot.

Ezért aztán nagyon becses, nagyon drága a burgonya és ami kevéske termett, azt ugyancsak gondosan kell télire elraknunk, hogy semmi se romoljon el, semmi se menjen veszendőbe belőle.

A burgonya téli eltartásánál az legyen az irányadó, hogy a burgonyát óvni kell a hidegtől, melegtől, világosságtól és nedvességtől.

Ha fagy éri a burgonyát, fagyosan nem szabad etetni, mert megbetegedik tőle az állat és emberi táplálékul sem alkalmas az; a fagyott burgonya kiejed, megromlik, elrothad.

A meleg helyen tartott burgonya megizzad és a felületére rakódott vizgőztől megromlik. De ha ez nem is történik meg, a melegségben sokat veszít keményítő tartalmából, ami pedig a burgonyának legbecsesebb alkotórésze.

A világosságtól azért kell óvni a burgonyát, mert kicsirázik. A esira épen a legbecsesebb alkotórészekből él. A kicsirázott burgonya

igy sokkal kevesebb tápláló értékkel bír és emellett kesernyés, rossz ízű, sőt egészségtelen is úgy az emberre, mint az állatra.

A nedvességtől pedig elrothad a burgonya.

A száraz, sötét, szellős, egyenlő hőmérsékű pincze megfelelő a burgonya téli eltartására, csak az a baj, hogy ritka gazdának van akkora pinczéje, hogy abban nagyobb tömeget tartson el és legfeljebb csak az emberi táplálékra szánt burgonyának van ott helye. Aztán a pinczében nem szabad magas rakásokba halmozni a burgonyát, hanem vékonyan kell elterítgetni, ami bizony nagy helypazarlással jár. Sok helyet megtakaríthatunk, ha egy-két méter széles rekeszekbe rakodunk úgy, hogy minden rekesz közt egy jó lépés hézag legyen, ahol a levegő járhat. Így egész magasan lehet a burgonyát rakni.

A pincze szelelő lyukát nem szabad télire bedugni, mert levegő nem járhatja, de meg az így nagyon fölmelegedett helyiségben a burgonya megizzad és elrothad.

Nagyban való eltartásra a szabadban készült vermet használják, vagy ugynevezett prizmákba rakják háztető formára a burgonyát és földdel betakarják.

A verem a fagytól elég jól megóvja ugyan a burgonyát, de azért még sem ajánlható, mert ebben hamarosan átmelegszik, megizzad és elromlik a burgonya. Aztán a vermet a talajviz is könnyen ellepetheti.

Nagyban való eltartásra legjobb a prizma.

A prizma helyét partosabb földön válasszuk. Szélessége legyen egy méter, hosszúság a készlet szerint akármilyen lehet. Alját egy jó tenyérnyire ássuk ki. Így könnyebb a burgonyát háztető formára kirakni és nem gurul szét. A befedésre is kevesebb földet kell hordani. A prizma magassága olyan legyen, ahogy a burgonya jól megáll, vagyis körülbelül egy méter.

A összerakott burgonyát néhány napig szikkadni hagyjuk, de ezalatt óvjuk az esőtől, mert ha beázik és a nedvesség közte marad, könnyen rothadás eshetik. Ezért ha eső közeledik, a még nyitott prizmát hirtelen szalmával terigessük be.

Ha a burgonya eléggé megszikkadt, vékonyan beszalmázzuk és jó vastagon beföldeljük. A közből eső szalmatakaró, mely csak arra való, hogy a burgonya közé föld ne jusson, lehetőleg vékony legyen, mert a vastag takaró a felszálló páratól átnedvesedik és a burgonya megromlását okozza.

A földtakaró vastagsága lehet 80 cméter. Ha a földdel — a hordás végett — takarékoskodni akarunk, a következőképpen járunk el: A burgonyára vékony szalmatakarót teszünk, erre 20 cméter vastag földtakarót, erre ismét vastag szalmatakarót, végül behányjuk 20 cméter vastag földréteggel. Ez a hármas takaró biztosan megóvja a burgonyát a fagytól.

Szelelő lyukakat nemcsak fölösleges, de káros is a prizmába csinálni; mert a szelelőnél, ahol mindig páralerakódás van, a burgonya elromlik.

Télen át a prizmát többször megvizsgáljuk. Ha igen hideg, az oldalára szalmas trágyát hányunk, ha föl van melegedve, a prizma élet rövid időre kibontjuk és ha kihült, mindjárt újra befedjük.

Használatkor a prizmát végén nyitjuk ki; a napi szükségletet kiszedvén, a nyitott részt gondosan betakarjuk szalmával és kóróval.

I—g.

Közgazdaság.

Sértés- és juhvásár 1904 nov. 14-én. (Steiner Jakab állatorvos jelentése.) Kövér sértésben a múlt hetinél nagyobb fölhajtás volt s jóllehet az összes kövér sértések elkeltek s igen élénk jellegű volt a vásár, a kövér sértés ára, a hentesek részéről 2 fillérral leszorított. Elkelt 769 kövér sértés. Sovány sértésben nem is volt fölemlítésre méltó fölhajtás, de ilyen cikk iránt kereslet sem mutatkozott. Fizették az áru minőségéhez képest 104 fillértől 108 fillérig mm.-ként, kereskedelmi helyi szokványok az ár megjelölése mellett, az összes sulyból 22—23 kgr. és 4% engedmény, a fönmaradó suly fizettetik.

Juhvásárra fölhajtott 1350 drb. Elkelt 569 drb, mely mind vidékre szállított.

Marhavásár 1904 nov. hó 15-én. Felhajtott 880 drb, leginkább vágó marha és tehén. Eladatott összesen 720 drb elég magas árrban. Tekintettel a kicsi fölhajtásra, a mészárosok siettek fedezni szükségleteiket, az eladók a sürgős keresletet észrevették s szilárdon kitarítottak az árak mellett. Fizettek sulyra 48—52 koronát mm.-ként javított marháért.

Fejőstehenek ára 15, egész 20%-kal felszökött. E hónapokban a tejtermelés úgy is a legkevesebb s így azok, kik kötelező tejszállítással bírnak, tömegesen keresik a fejős teheneket, hogy szállítási köte-

ezettségüknek eleget tehesse, másrészt azért van oly kereslete a fejősteheknél, mivel a tejtermeléssel foglalkozó kis gazdák, jelenleg a debreczeni piacon, a tejet 24—26 fillérért tudják értékesíteni, ami természetesen oly magas tejár, hogy produkciója a jelenlegi magas takarmányárak mellett is kifizetődik.

Lóvásárra fölhajtottak 720 drbot. Elkelt 210 drb igen olcsó árban; csakis elcsigázott lovak kerültek forgalomba. Luxusló iránt kereslet nem mutatkozott.

Takarmányneműekben elég nagy hozatalok voltak. Fizettek gyepszénáért 8—10 koronáig mm.-ként. Luczernáért elsőrendű 8 k., másodrendűért 7 koronát.

Hideglus piac 1904 nov. hó 15-én. 1 mm. sós szalonna 136—140 K, hajért 139—140 K mm.-ként. Kihasított sertésért fizettek 96—98 kor. mm.-ként

Városunk legtöbb adót fizetői

Az igazoló választmány ülése.

Az igazoló választmány kedden délután 3 órakor tartott ülést dr. Kola János elnökle alatt. Jelen voltak: Vecsey Imre előadó főjegyző, Márk Endre, Komlóssy Dezső, K. Tóth Kálmán, Somogyi Pál és dr. Nagy Zsigmond bizottsági tagok.

Az igazoló választmány a legtöbb adót fizetők névsorát állította össze. Az igazoló választmány a közigazgatási bíróság egyik döntvénye alapján a társas-czégek tulajdonosait nem vette fel a legtöbb adót fizetők névjegyzékébe. Így maradt ki a névjegyzékből Szabó Kálmán ipar- és kereskedelmi kamarai elnök neve is. A névjegyzék egyébként a következő: 1. Simonffy Imre* 8727 korona, 2. Sesztina Lajos 6758, 3. Kardos László 6447, 4. Rickl Géza 5839, 5. Berger Jenő* 5547, 6. Vecsey Zoltán 5228, 7. Ujfalussy József dr.* 5218, 8. Áron Jenő* 5162, 9. Falk Lajos* 4875, 10. Koszorus Lajos* 3779, 11. Hajdu Gyula* 3722, 12. Áron Miksa 3651, 13. Reichmann Ármán 3640, 14. Szikszay Lajos* 3618, 15. Czégely Ferenc* 3355, 16. Tóth István* 2908, 17. Kaszanyitzky Endre 2863, 18. Lamprecht Frigyes 2832, 19. Weichinger Károly 2813, 20. Hauer Bertalan* 2702, 21. Jámbor János 2488, 22. Fried Emil 2478, 23. Nagy Jakab 2461, 24. Komlóssy Arthur* 2420, 25. Németh András 2279, 26. Lestyán Adorján* 2256, 27. Széll Kálmán dr.* 2240, 28. Szikszai Szabó József* 2231, 29. Ungváry József 2226, 30. Horváth István 2187, 31. Szent-Királyi Tivadar* 2168, 32. Jóna István 2112, 33. Tüdős János dr.* 2105, 34. Szentesi János 2047, 35. ifj. Bányay István 2024, 36. Komlóssy Dezső* 2017, 37. Gebauer Károly 1995, 38. Geréby Pál 1954, 39. Harangi Sándor 1944, 40. idős Bányay István 1937, 41. Kovács József* 1932, 42. Boldog István 1931, 43. Györfy Aladár* 1928, 44. Tamássy Béla 1884, 45. Bilkei Kövesdy Imre 1866, 46. Löfkovics Artur* 1852, 47. Rosenfeld Salamon 1838, 48. Gara Alajos 1838, 49. Zöld János 1834, 50. Horváth János 1804, 51. Balogh István 1778, 52. Bruckner Ernő dr.* 1767, 53. Mórincz Ferenc 1767, 54. Gyarmathy István 1751, 55. Nemes Kálmán* 1726, 56. Jóna János 1697, 57. Szép József 1694, 58. Csikos Sándor dr.* 1681, 59. Polgári Bálint 1680, 60. Lusztig Károly* 1668, 61. Riesz Henrik* 1663, 62. Szotyori Nagy Kálmán* 1661, 63. Tafler Ignác 1659, 64. Falk Ármán 1657, 65. Fürst Ödön 1630, 66. Gajzágó Béla dr.* 1628, 67. Berger Andor dr.* 1622, 68. Bernáth Elemér* 1620, 69. Hutflész Kázmér 1565, 70. Aczél Géza* 1555, 71. Kemény Mór dr.* 1548, 72. Hidvéger Mihály 1540, 73. Rothschnek V. Emil dr.* 1548, 74. Kenyeres Károly 1522, 75. Kertész János 1515, 76. Hochfelder Jakab 1509, 77. Györy Kálmán 1501, 78. Szilágyi Imre* 1487, 79. Debreczeni Jenő* 1477, 80. Vecsey Viktor* 1477, 81. Kocsár Gábor* dr. 1467, 82. Syikszay Gyula 1456, 83. Horváth Tamás 1455, 84. ifj. Kertész István 1446, 85. Gyarmathy János 1422, 86. Kis Mihály 1418, 87. Zádor Lajos 1415, 88. Kéky Sándor 1411, 89. Kerekes Géza 1399, 90. Balogh István 1398, 91. Kertész Imre 1365, 92. Csanak József 1323, 93. Vadon Sándor* 1320 korona.

Póttagok: Dr. Moskovits Jenő* 1312 korona, K. Tóth Kálmán* 1304, Kertész István 1280, ifju Pásztor János 1276, Rosenthal Dániel 1264, Klein Ignác 1261, Horváth János 1260, id. Harsányi István, 1247, Szabó Lajos* 1250 Simonffy Emil 1210, Szikszai Albert 1205, Kenézy Gyula] dr.* 1188, Erdélyi István] 1174, K. Vértessy István 1170, Hegedüs Ferencz 1168, Polgári József 1160, Szabó Mihály 1160, Gaál Ferencz 1117, Osváth Ferencz* 1110 korona.

Az első 93 legtöbb adófizető a jövő évre a bizottsági tagok közé felvételre, a többi póttag. A * jegyzésük adója kétszeresen számítot ügyvédi, orvosi, gyógyszerészi, gazdasági intézeti oklevél vagy kereskedelmi és iparkamarai tagság után.

Az így összeállított névjegyzéket közszemlére fogják tenni. A felszólamlások a bíráló választmányhoz intézendők.

Hirek.

— **Személyi hir.** *Kovács József* polgármester hétfőn Bpestre utazott hivatalos ügyek elintézése végett, honnan szerdán hazaérkezett.

† **A számonkérőszék jegyzőkönyve.** Az 1904. évi augusztus 6-ikán megtartott számonkérőszék jegyzőkönyve most került ki a sajtó alul. A jegyzőkönyv tanúsága szerint a számonkérőszéket tartó elnök: Domahidy Elemér főispán a tisztikarnak elismerését nyilváníta.

§ **A népkonyha ügye.** A városi népkonyha vezetését a debreczeni jótékony nőegylet az idénre is elvállalta. A városi tanács megköszönve a nőegylet e téren már több ízben tanúsított buzgóságát, helyiségül adja át árvaházának pinczehelyiségét, mivel más alkalmas hely ezen emberbaráti célra nem áll rendelkezésére. A városi tanács a helyiségért hajlandó bért fizetni. A nőegylet legközelebbi választmányi ülésén fogja tárgyalni a városi tanács átiratát.

* **Jószágartók figyelmébe.** A mezőrendőrkapitányság figyelmezteti a jószágartó gazdákat, hogy jószágait a Hortobágyról hajtassák haza, mert a rendkívül hideg időjárás ártalmára lehet a jószágoknak.

— **A Grausz-ház ügye.** *Grausz Mór* Simonffy-utca 7-ik számú háztulajdonos beperelte a várost, amiatt, hogy háza elébe árusátrakat épített. Ez ügyben e héten ítelt a törvényszék felebezési tanácsa. Az ítélet értelmében a város köteles a ház elé húzott sátorépitményt eltávolítani és a perköltséget megfizetni. *Grausz Mór*t egyéb kárának kérésével a törvényszék a rendes polgári perre utasította. Egyik lapársunk azon megjegyzésére, hogy *Aczél Géza* főmérnök annak idején a per elvesztéséért szavatolt volna — jó forrásból felelhetjük, hogy tévedésen alapszik. A főmérnök nem tudhatta a per kimenetelét és így nem is szavatolhatott a pernek a várostra nézve kedvező vagy kedvezőtlen eldőlése felől.

§ **Képkiallítás városunkban.** A Müpártoló Egyesület szombaton délután dr. Csikos Sándor elnökle alatt tartotta választmányi gyűlését. Jelen voltak *Bosznay István*, *Bakos Tibor*, *Pálffy József*, dr. *Tüdős János*, *Sárváry Ferencz*, *Dóczy Emil*, dr. *Tüdős Kálmán*, *Mihalovits Jenő*. A gyűlés tárgyát a téli kiállítás rendezése képezte, mely december első napjain nyílik meg és a látogatás mérvéhez képest 2—3 hétig fog tartani. A kiállítás, melyet a városház nagytanácsstermében rendeznek, fényesnek ígérkezik. Festőművészeink színe-java legjobb műveit küldi eme a tárlatra, melynek sikerét nem kis mértékben fogja emelni ama körülmény, hogy *Berzeviczy Albert* kultuszmszter és *K. Lippich Elek* szépművészeti osztálytanácsos szintén ide ígérkeztek a kiállítás megnyitására. Az egyesület fáradságot és pénzt nem kímélve mindent elkövet arra nézve, hogy a kiállítás minden tekintetben a vidéki képkiallítások legsikerültebbje legyen. Küldöttséget meneszt a miniszter meghívására, érintkezésbe lép az Országos Képzőművészeti Társulat igazgatóságával a rendezéshez való részletekre nézve és tárgyalásokat folytat a nyiregyházi Bessenyei körrel, amely ama kérelemmel fordult a müpárt. egylethez, hogy az egész képkiallítás, annak bezárása után vitessék át Nyiregyházára. Megemlítjük itt egyben, hogy a Müpártoló Egyesület megkeresni a várost arra nézve is, hogyha a Csokonai szülőházát a kulturpalota céljaira mielőbb megveszik és fölépitik, azon esetben, ha ott a képkiallítások is hajlékra találnak, az egylet erejéhez mérten ugy anyagi, mint erkölcsi tekintetben a legmesszebbmenő támogatásban igéri részesíteni a várost.

— **A gazdasági ismétlő iskola szaktanítója.** A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő leiratot küldötte a város közigazgatási bizottságának:

„59,675. sz. Debreczen sz. kir. város közönségének a külön szaktanító gazdasági ismétlő iskola szervezése tárgyában folyó évi június hó 16-ikán 120. sz. alatt hozott s törvényhatóságilag jóváhagyott azon határozatát, amelylyel megnevezett város a szervezendő külön szaktanító gazdasági iskola céljaira a mikepércsi-ut baloldalán husz katasztrális hold területet átengedett és annak felszerelésére ötvenezet koronát megajánlott: elfogadom és folyó 1904—5. tanévtől kezdődőleg községi jellegű, magyar tannyelvű külön szaktanító gazdasági ismétlő iskolát szervezek, amelyben a közismereti tárgyak tanulása felől ugyancsak a város fog gondoskodni.

Érdekelt város közönsége köteles a fentérintett megajánlásában, jelesül a gyakorló területet egy tagban a kinevezendő szaktanító kezelésébe átengedni, a felszerelésre megajánlott összeg keretében az összes beruházásokat, nevezetesen élő és holt leltárt egy év leforgása alatt beszerezni és a tanerők után az orsz. tanítói nyugdíjintézet javára a fenntartói nyugdíjárulékot viselni.

Ezen hozzájárulással szemben egyidejűleg *Juhász József* képesített szaktanítót évi 1200 korona fizetéssel, szabályszerű korpótlékkal, személyi pótlékkal és 300 korona lakbérrel, valamint a gyakorló-telep évenkénti tiszta jövedelmének 20%-ával kinevezem. Itt azonban megjegyzem, hogy a fennmaradó 80% évenkénti tiszta jövedelemmel érde-

kelt város közönsége szabadon rendelkezik, azzal a megszorítással, hogy az érintett tiszta jövedelem első sorban forgó iskola szükségleteire fordítandó. A szükséges taneszközök (gyümölcs- és állat-utánzatok, szemléltető képek stb.) engedélyezéséről tárczám terhére fogok gondoskodni.

Miről a közigazgatási bizottságot f. év július hó 5-ikén 388. sz. alatt kelt felterjesztése közleményei visszavárása mellett további eljárás végett értesitem.

Budapest, 1904. évi november hó 5-ikén. *Berzeviczy.*"

— **A Csokonai-kör felolvasó ülése.** A Csokonai-kör november hó 17-én tartja az első felolvasó ülést. Csokonai Vitéz Mihály születése napjának ünnepi évfordulójával kapcsolatban tartják ezt a felolvasó ülést. November 17-én, délután 5 órakor a városháza nagy tanácstermében gyülekeznek össze. A halgatóságnak a beléptidij személyenként 1 korona. A deák-jegy 20 fillér. Belépti-jegyek Tóth Béla pénztárosnál válthatók. Az első felolvasó ülésen igen derék erők működnek közre: 1. Nyitány. Csokonai-dallamokból összeállította: Rácz Károly; előadja: Rácz Károly zenekara. 2. Megnyitó beszéd. Mondja: Géresi Kálmán, a Csokonai-kör elnöke. 3. A tihanyi ekhóhoz. Férfikarra átírta: Mácsai Sándor; előadja: a városi dalegylet. 4. Csokonai szüleitől és szülőháza-ról. Írta és felolvassa: Zoltai Lajos, a Csokonai-kör választmányi tagja. 5. Az esküvés. Férfikarra átírta: Mácsai Sándor; előadja: a városi dalegylet. 6. Csokonai kollégiumi pöre. Írta és felolvassa: dr. Barcsa János, a Csokonai-kör tagja. 7. Költemények. Írta és felolvassa: Szávay Gyula, a Csokonai-kör választmányi tagja. 8. A reményhez. Férfikarra átírta: Mácsai Sándor; előadja: a városi dalegylet.

(:) **Házbérfelvétele bevallása.** A házbérfelvétele három év tartamára, vagyis az 1905, 1906 s 1907. évekre való érvényességgel újabb kiveendő lévén: az ezen kivétel alapul szolgáló házbérfelvétele vallomások benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 86,437. szám alatt kiadott rendeletével 1904 november hó 15—30-ig terjedő időt tűzte ki. Felhívhatnak ennél fogva a háztulajdonosok, hogy a nekik (ingyen) kézbesített házbérfelvétele-vallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi előljáróságnál (városi adóhivatalnál) legkésőbb november hó 30-ig okvetlenül nyújtsák be.

— **Gondnokság alá helyezése.** *Bereczky Lajos* rendőr-fogalmazó a debreczeni királyi törvényszék gondnokság alá helyezte. A megokolás szerint *Bereczky Lajos* paralysis progressivában szenved és ezért vált szükségessé részére a gondnok kirendelése.

(:) **Előadás a csapókerteri iskolában.** A csapókerteri olvasóköri meghívására szombaton este 7 órakor dr. Burger Péter orvos, az iszákosság elleni mozgalom lelkes vezetője, a csapókerteri iskolában szabad előadást tartott az alkoholizmus káros hatásairól. A iskolaterem szorongásig megtelt hallgatósággal, amely mindvégig érdeklődéssel hallgatta a tartalmas és tanulságos előadást, amelynek végeztével a hallgatóság lelkesen megénekte a derék emberbarátot, aki nem törődve gunnyal, kicsinyléssel, lankadatlan buzgalommal küzd a mai társadalom legnagyobb nyavalyájá, az iszákosság ellen.

* **A kamara és a háziipar.** A földmívelési minisztertől leirat érkezett a kamarához. Azt írja a földmívelési miniszter, hogy hajlandó 2000 koronát a kamara rendelkezésére bocsátani abból a célból, hogy belőle a munkátlan téli hónapok alatt a háziiparral foglalkozó nép számára kézi foglalkozást lehessen szerezni. A kamara köszönetet mondott a miniszternek s megjelölte a célokat, melyekre a kilátásba helyezett pénzt el lehet hasznosan költeni.

— **Sertés-kereskedők figyelmébe.** Az osztrák kormány értesítette Leidl Emil debreczeni főállatorvost, hogy Debreczenben, a VI. ker. fellépett száj- és körömfájás végett az állatszállítási engedélyek úgy adatnak ki, hogy a kereskedők vagy nov. 22., vagy nov. 29-re szállíthatnak, azzal, hogy a szállított állatok a vásárról aznap eltávolítandók.

* **Adomány egy külföldi magyar egyesületnek.** A városi tanács a müncheni magyar egyesületnek 50 korona adományt szavazott meg.

— **A város a százados Csokonai ünnepen.** A Csokonai-kör megkereste a várost, hogy a százados ünnep kétségeihez 2000 korona segílyt adjon és a rendezőségben képviseltesse magát. A tanács a segílykérést véleményezés végett kiadta a jogügyi bizottságnak, a rendezőségbe pedig Vecsey Imre főjegyzőt és Oláh Károly tanácsnokot küldte ki.

* **A szabad liceum.** *Sáfrány Lajos* tanár szerdán délután 5 órakor nagyszámú közönség előtt előadást tartott *a nevelés problémáiról*. A tudós tanár ezen fontos kérdéstről nagy alaposággal, tapasztalati bölcsességgel szölt és a szülők nemes eszméket vittek haza a magas szinten mozgó előadásról.

(§) **Drágasági pótlék.** A debreczeni ref. egyház tisztviselői drágasági pótlékért folyamodtak, tekintettel a nagy drágaságra. Az ügyet egy bizottság megvizsgálja Vecsey Imrének, a gazdasági bizottság elnökének elnöklésével.

§§ **Hajléktalanok menhelye Debreczenben.** A városi tanács már a múlt évben létesített Debreczenben a téli időre a hajléktalanoknak menhelyet. A helyiség azonban nem a legalkalmasabb volt és a főkapitány új helyiséget keresett, ahol menhelyük legyen az idén is a hajléktalanoknak. A tanács kimondotta, hogy ez évben 6 hónapra a hajléktalanok menhelyét Hadházi-u. 55. számú házban létesíti.

† **A szegényházból.** A szegényházban múlt hó végén 109 egyén volt. A konyhakertészet október végéig 1500 koronát jövedelmezt a szegényháznak.

§ **Fellebbezés a juhlegeltetés ellen.** A juhtartó gazdák ama kérését, hogy a Hortobágyon juhokat is legeltethessenek, tudvalevőleg a tanács úgy engedte meg, hogy az Árkos folyón túl levő földterület ezen kívül még 1000 holdnyi területen legeltethessenek juhok. Az utóbbi 1000 holdnyi területnek juhlegeltetésre való átengedését a gazdasági bizottság nem javasolja s épen ezért a tanács határozata ellen Szentessy János, Polgári Bálint, Jóna János és István, Kertész István és Polgári József fellebbezést adtak be.

— **Postagyűjtő megnyitása.** A nagyváradi posta és táviró igazgatósága a helyben fennállott 1. sz. postai gyűjtőhely további vezetésével Erdőssy Ilonát, néhai Erdőssy Pál volt posta és táviró főtiszt leányát bizta meg. — Megnyílik december hó 1-én a Piacz- és Bádogos-utca sarkán a Tisza-palotában, közvetlenül a gyógyszerár mellett.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. J., Szoboszló. Az ön által említett 90,997/892, 15,111/893 és 37,926/895. sz. pénzügyminiszteri rendeletek, melyek szerint a szállósgazdák boraikat kedvezményes adótétel alá utólag bejelenthetik, — nyomtatásban nem lettek kiadva, de a Benedek—Róka-féle Italmérési Jogtan-ban történi azokra hivatkozás. A műve bármely könyvkereskedésben megrendelheti.

K. L. Helyb n. Nagyon szivesen közöljük, a személyi rész kihagyásával. Ez utóbbit mellőznünk kell, mert esetleg meddő vitára nyujtana alkalmat. Ezt pedig az ügy érdemes voltára való tekintettel kerülni akarjuk.

Omikron. Azt most bajos volna megmondani. Benünket különben sem érint az a dolog. Becsánat tehát, ha csak ennyit mondhatunk.

Hirdető. A kiadóhivatalhoz méltóztassék fordulni ajánlatával, mert mi a lap anyagi ügyeivel nem foglalkozunk.

D. S. A polgármester minden kedden és pénteken délelőtt 11 órakor fogad. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy az említett álláson kívül egy sincs üresedésben. Kár volna ez alkalommal a bélyegköltség.

Erdős G., Szatmár. Ha a szükséges okmányok megvannak, úgy méltóztassék azokat egy folyamodással beküldeni a belügyminiszteriumhoz. Ott legkésőbb két hónap alatt elintézik.

Lám Sándor, Debreczen, Piacz- és Hatvan-utca sarkán. Ajánlja gazdagon berendezett lámparaktárát u. m.: asztali lámpákat, bronz- és nickel talppal, függőlámpák, ebédlő, salon- és halószobák részére gyári árban.

Angol plaidek és takarók, svéd bőrkabátok Borsos Katánál.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelenyűket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.

Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésén 1 (egy) kiadói állás fog választás útján betöltetni, mely állás évi 2000 korona fizetés és 400 korona lakpénzből álló javadalmazással van egybekötve.

Azok, kik erre az állásra pályázni kívánnak s a törvényes minősítést kimutatni képesek, felszerelt pályázati kérvényeket hozzám, mint a kijelölő bizottság elnökéhez, folyó évi november hó 25-ik napjának délelőtt 12 óráig annyival inkább nyujtsák be, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedő állásokra is pályázat nyittatik.

Debreczen, 1904 november 8.

Domahidy Elemér,

főispán.

MEGHIVÓ.

A Debreczeni Hitelbank Részvénytársaság

folyó hó 20-án d. e. 10 órakor

Debreczenben, Hajdúvármegye közgyűlési termében tartja

Alakuló Közgyűlését,

melyre az összes részvényesek ezuton is meghívótnak.

Debreczen, 1904. november hó 10-én.

Az alapítók nevében:

Dr. Kenézy Gyula.

Tárgy:

1. Jelentés a részvényjegyzésekről és teljesített befizetésekről.
2. Határozathozatal a megalakulás tárgyában.
3. Az alapszabályok megállapítása.
4. Bejelentése az alapítók által kinevezett igazgatóságnak.
5. Igazgatósági tanács választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.
7. Határozathozatal az alapítóknak adandó felmentvény tárgyában.

Jegyzet. A kereskedelmi törvény 115 §-a értelmében az alakuló közgyűlésen minden aláírt részvény egy szavazatot ad, de tíz szavazatnál többet senki sem gyakorolhat.

Aláírási felhívás.

A Hajdumegyei Népbank mint Szövetkezet

1905 január hó 1-én megnyitja a második évtársulatát.

Felhívjuk Debreczen város és vidéke közönségét ezen második évtársulatba való belépésre.

Az általános bizalmat, melyet ugy a tőkegyűjtő, mint a hitelt igénylő közönség intézetünkbe helyezett, leginkább bizonyítja azon körülmény, hogy daczára rövid egy esztendei fennállásának, tagjai száma máris meghaladja a 800-at, kik 4500 törzsbetétre több mint 120,000 koronát fizettek eddig be, mely összeg az évtársulatok tartamát véve alapul, **600,000 korona törzsbetét tőkének felel meg.**

Egy törzsbetétre hetenként öt éven át 50 fillér (25 kr.) fizetendő.

Az így összegyűlt törzstőke várható haszoneredménye, mely mint már eddig megállapítható, 6% kamatozásnak felel meg, a tagok között törzsbetéteik arányában lesz felosztandó.

A szövetkezet tagjai olcsó és könnyen visszafizethető kölcsönöket élvezhetnek és pedig: előlegképen befizetésük $\frac{1}{10}$ része erejéig, megfelelő kezesek jótállása mellett, továbbá arany-, ezüstnemű és érték-papír zálogra, végül jelzálogra.

A kölcsönök kamatai ugy mint eddig, a törzsbetétekkel együtt hetenként is fizethetők és e mellett jövőre a közönség kényelmére újabb előnyös újításokat hozunk be.

A második évtársulatba belépő tag már most igényt tarthat, mely esetben a befizetések csak a jövő év január elsején kezdődnek, mely körülmény megkíméli az új tagokat a folyó év elmúlt heteinek és késedelmi illetékeinek levonásától.

Jelentkezések a második évtársulatba való belépés iránt az intézet helyiségében (Piacz-utca 26. sz., főtőzsde épületében) bármely nap délelőtt ugy mint délután eszközölhetők.

Debreczen, 1904 november hó.

Dr. Révy Nándor, jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő, elnök.

Pongrácz Géza

papír gyáriraktárában DEBRECZEN, „Bika”-szálló mellett:

legdivatosabb dobozos levél-papírok, vízfestészeti virág- és tájkép minták, legújabb francia sportképek, dr. Schönfeld-féle olajfestékek és vásznak; angol, svéd és solingeni, zsebkések; helybeli és alkalmi képes levezőlapok egyedüli nagy választékban.

60 krajczár

egy liter legfinomabb

anthracen-tenta.

Piacz-utca 12.

(Stencinger-ház)

a papírkereskedésben.

Nagy alkalmi könyvbazár.

Üzletünk áthelyezése alkalmából, régi Piacz-utcai helyiségünkben nagy tömeg felhalmozott

könyvet, zeneművet, képet, papírárut stb.

beszerzési áron alul árusítunk el.

Árak már 5 fillértől kezdve.

Ezen bazár csak rövid ideig áll fenn és így kérjük ezen kedvező alkalmat mielőbb felhasználni.

Teljes tisztelettel

László Albert és Társa

Hegedüs S. és Sándor I.

könyv- és papírkereskedése Debreczenben, a kistemplommal szemben.

A főiaczi üzlethelyiségünk kiadó.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR.

BUDAPEST.

DEBRECZEN.

Képviselő: Debreczen és Hajdumágye részére: **LUKÁCS VILMOSNÁL**, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.
Műkő- és Czeméntárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott *kar-*
mantus és *csömöszölt* Cze-
mentesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a **JOHN-féle kéménytoldó,**

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.

Felhívás.

A Debreczeni Kölcsönös-Segélyző-Egylet

mint korlátolt felelősséggel alakult szövetkezet, alapszabályai értelmében

1905 január hó 1-én nyitja meg a **XXII-ik** évtársulatot.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak olcsó és a heti befizetésekkel könnyen törleszthető kölcsönöket nyújtson, továbbá, hogy apró kötelező betétekkel a takarékoságra még a szegényebbeknek is alkalmat szolgáltatasson.

Törzsbetét tőkénk közel 5 millió koronát tesz, melyet tagjainknál kölcsönökben helyeztünk el.

Egyletünknek jelenleg 8200 tagja van, akik 12,000 betéti könyvcskével 75,000 törzsbetétet fizetnek.

Minden belépő aláírásával kötelezi magát, hogy a jegyzett törzsbetéteket hetenként, vagy előre több hétre pontosan befizeti.

Egy törzsbetét 40 fillér (20 krajczár) heti befizetésre kötelez.

Egy-egy évtársulat 6 évre alakul, melynek leteltével az évtársulat felszámol és minden tag befizetett összegén kívül a hat évi haszoneredményből törzsbetétéinek arányában reá eső részét megkapja és így az élvezett kölcsön után fizetett kamatainak nagy része is visszatérül. — A felszámolásnál mutatkozott haszoneredmény mindenkor a befizetett összeg 6% kamatos-kamatjának felel meg, noha kölcsöneink után 6%-os kamatot számítunk.

A szövetkezet egyenlő jogu tagja az is, ki egy vagy több üzletrész fizetésére kötelezi magát. Egy üzletrész értéke 120 korona, mely havonként 5 koronás, vagy tetszés szerinti nagyobb részletekben is befizethető.

Tagjaink kényelmére 1905 január hó 1-től kamatszámolási kölcsönöket folyósítunk, a tag külön kamatot nem fizet, kölcsöneit kamatlevonás nélkül kapja és az esedékes kamat a heti befizetésekkel számoltatik el. 100 korona kölcsön 6 év alatt kamattal együtt heti 40 fillér fizetéssel törleszthető. — Elsőrendű bekebelezések mellett ugyanezen alapon 12 év alatti visszafizetésre is adnak kölcsönök. 1000 korona heti 2 korona 40 fillér fizetése mellett törleszthető, a végelszámolásnál a tag javára mutatkozó összeg, mely betétenként körülbelül 4—5 korona lehet, részére kifizetetik. — Minden tag a belépéskor, minden egyes törzsbetét vagy üzletrész után egyszersmindenkorra 40 fillér (20 krajczár) beiratási díjat fizet, mely a tartalékok gyarapítására fordítatik. A veszteségi tartalék- és nyugdíjalap összege már 135,000 koronát tesz. — A XVI-ik, vagyis 1899-iki évtársulat végleges elszámolása és kifizetése 1905. évi február hó végén történik. — Vidéki tagoknak díjmentesen adunk postatakarékpénztári befizetési lapokat. — Debreczen, 1904 november hóban.

Fenyéri Zádor Lajos, elnök.

Dr. Szántó Sámuel, igazgató

Uj tagok már most felvétetnek az egylet helyiségében

(Zádor Lajos ur házában Kossuth-utca 11-ik szám udvari keresztpülete első emeletén).

Heti befizetések a jövő évre már most elfogadtatnak.

MIHALOVITS J.

Ha gyermekével csukamájolajat akar szedetni, szerezze be részére a **Mihalovits-féle izetlen és szagtalan**

csukamájolajat,

melyet a gyermekek szívesen vesznek be, miután annak semmi kellemetlen íze, sem szaga nincsen.

1 üveg ára 1 korona 20 fillér.

Kapható:

MIHALOVITS J. a „Kigyó“-hoz
sz. gyógyszerárán Debreczen,
Főter, a városházzal szemben.

Porcellán kályhák budweissi és honi gyártmányokban.

Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu multiplikátor betétet felelősség mellett ajánlom.

Meidingi rendszerű, valamint multiplikátor-betétű köpenyes kályhák, acél és zománcozott köpenynyel.

Konyhák, magyar tornyos és francia rendszerben, valamint porcellán burkolatban.

Fürdőkádak horganylemezből, festve és fűtőkészülékkel, valamint porcellán burkolattal.

Vas- és rézbutorok legnagyobb raktára.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Tóth Gyula Debreczen, Piacz-u. 20., 27.

Az üzlet teljes feloszlata miatt hatóságilag engedélyezett

Végkiárulás!!**SZIFFT ALADÁR**

Piacz-utca 24. sz.

Schroll-féle chiffonok és vásznak, női és férfi fehérnemű és téli alsó ruhák, női ruhaszövetek és posztók, téli fej- és nagykendők, asztalneműek és ágyszerítők, batisztok, cartonok, zefirek, czérna pique és velour barchetek, selyem kendők, esernyők és fűzők, kesztyűk, harisnyák és kötények, bélesek és rövidárúk stb.

Az összes raktáron levő áruk gyári áron alul végkiárúsítatnak.

Az áruraktár berendezéssel együtt eladó. — Az üzlet-helyiség kiadó.

SZIFFT ALADAR,

Piacz-utca 24. szám.

Ruhafestő

és vegyszertisztító intézet

HABÉCZY ANTAL

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehérnemű
Gőzmosoda!!!

**A gázkandallóval
való fűtés**

a legszébb,
legbiztosabb,
és legjobban
szabályozható

nem füstöl, nem kormoz, nem
szemetel, nem rontja a levegőt,

diszítja a lakást,

nem drágább a fa-
tüzelésnél.

Berendezése megrendelhető a
légszuszogárnál.

Őszi és téli divatujdonságok legnagyobb választékban, legolcsóbban Hajdu-és Biharmegye elismert legnagyobb

női- és leány-felöltők, kalapok áruházában

RÓZSA LAJOS

Debreczen, Kistemplom-bazár szereshető be.

1904-re.

1904-re.